

Aurelia Malicka

Sprawozdanie z Ogólnopolskiej Konferencji Logopedycznej "Zakłócenia dźwięków mowy w różnych zaburzeniach. Diagnoza i terapia logopedyczna", Katowice, 25 października 2013

Linguarum Silva 3, 183-187

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Aurelia Malicka

Sprawozdanie **z Ogólnopolskiej Konferencji Logopedycznej** ***Zakłócenia dźwięków mowy w różnych*** ***zaburzeniach. Diagnoza i terapia logopedyczna,*** **Katowice, 25 października 2013**

25 października 2013 roku w Auli im. Kazimierza Lepszego w Rektoracie Uniwersytetu Śląskiego przy ul. Bankowej w Katowicach zgromadziło się ponad 200 uczestników Ogólnopolskiej Konferencji Logopedycznej *Zakłócenia dźwięków mowy w różnych zaburzeniach. Diagnoza i terapia logopedyczna*. Było to jedno z ważniejszych wydarzeń w świecie polskiej logopedii. Uroczystego otwarcia spotkania dokonał prof. zw. dr hab. Marian Kisiel, który powitał uczestników konferencji, a dr hab. prof. UŚ Danuta Pluta-Wojciechowska podziękowała za przybycie wybitnym przedstawicielom świata naukowego oraz wszystkim biorącym w niej czynny i bierny udział. Konferencja podzielona na trzy sesje naukowe ukierunkowana została na omówienie istotnych zagadnień diagnozy i terapii logopedycznej. Poszczególne sesje prowadzone przez członków komitetu naukowego umożliwiły uczestnikom skupienie uwagi na zakłóceniach dźwięków mowy w różnych zaburzeniach. Komitet naukowy tworzyli: dr hab. prof. UŚ Danuta Pluta-Wojciechowska z Instytutu Języka Polskiego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, dr hab. prof. UP Mirosław Michalik z Katedry Logopedii i Zaburzeń Rozwoju Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, prof. dr hab. Maria Hortis-Dzierzbicka z Instytutu Matki i Dziecka w Warszawie oraz dr hab. Ewa Czaplewska z Katedry Logopedii Uniwersytetu Gdańskiego.

Sesję zatytułowaną *Diagnoza logopedyczna realizacji fonemów jako pierwszy etap postępowania logopedycznego* otworzyła dr hab. prof. UŚ Danuta Pluta-Wojciechowska. Pierwsze wystąpienie w jej ramach poświęcone było *Diagnozie klinicznej zaburzeń mowy u dzieci z rozszczepem podniebienia przy użyciu technik endoskopowych*. W swym referacie prof. dr hab. Maria Hortis-Dzierzbicka zwróciła uwagę na konieczność współpracy logopedy z doświadczonym w dziedzinie badań endoskopowych chirurgiem. Taka współpraca, zdaniem prelegentki, pozwala na wybór prawidłowego postępowania leczniczego oraz podjęcie odpowiedniej terapii mającej na celu usprawnianie aparatu mowy dziecka z rozszczepem podniebienia.

W kolejnym wystąpieniu dr hab. prof. UP Mirosław Michalik rozważał temat *Błędów i wad wymowy uczestników śląskich konkursów recytatorskich*. Przedstawił refleksje nad wymową uczestników Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego, Konkursu Poezji Śpiewanej i Teatru Jednego Aktora oraz Międzyszkolnego Konkursu Poezji i Prozy Czesława Miłosza. Trafność uwag została poparta badaniami na grupie 350 osób, prowadzonymi w okresie od 2006 do 2012 roku. O cechach realizacji fonemu /l/ referat wygłosiła dr Barbara Ostapiuk z Katedry Pedagogiki Specjalnej Uniwersytetu Szczecińskiego. W wystąpieniu *Badanie cech realizacji fonemu /l/ w diagnozie logopedycznej* prelegentka podjęła polemikę z powszechnym stwierdzeniem, że fonem /l/ rzadko jest realizowany w sposób nieprawidłowy. Dr Liliana Konopska z Katedry Pedagogiki Specjalnej Uniwersytetu Szczecińskiego referatem *Iloczas głoskowych realizacji bezdźwięcznych fonemów trących /f/, /s/, /ɕ/ i /ʃ/ u osób z prawidłową wymową* zamknęła pierwszą sesję. Prelegentka przedstawiła wyniki badań fonetyczno-akustycznych przeprowadzonych na grupie 18 osób z normatywną wymową. Po wystąpieniu uczestnicy mieli możliwość podjęcia dyskusji z prelegentami.

Przerwa w odczytach połączona była z sesją posterową. Postery, zgodnie z założeniami konferencji, poświęcone były diagnozie i terapii logopedycznej w różnych zaburzeniach. Mgr Danuta Karaś w pracy *Realizacja fonemów w złożonym zaburzeniu mowy – miejsce w diagnozie i terapii. Opis przypadku* zaprezentowała opis pacjenta po urazie czaszkowo-mózgowym wymagającym kraniotomii czołowo-ciemieniowo-skroniowej. Autorka posteru, na co dzień pracująca w Polskim Centrum Rehabilitacji Funkcjonalnej w Krakowie, skupiła się na realizacji fonemów przez pacjenta oraz podjęła się oceny ich miejsca w planowaniu terapii. Po temat zakłóceń dźwięków mowy sięgnęły mgr Monika Pakura, z wykształcenia logopeda, która w Szkole Podstawowej nr 43 w Zabrze, w Miejskim Przedszkolu nr 57 w Katowicach oraz Zespole Szkół Ogólnokształcących prowadzi diagnozę i terapię dzieci z wadami wymowy, a także mgr Natalia Moćko z Zakładu Lingwistyki Tekstu i Dyskursu w Instytucie Języka Polskiego Uniwersytetu Śląskiego. Na posterze *Zakłócenia dźwięków mowy u dzieci romskich uczęszczających do Szkoły Podstawowej nr 43 im. Leona Kruczkowskiego w Zabrzu* autorki zaprezentowały wyniki badań nad najczęściej pojawiającymi się zakłóceniami dźwięków mowy u dwujęzycznych dzieci. Dr Katarzyna Węsierska z Instytutu Języka Polskiego, założycielka Centrum Logopedycznego w Katowicach, w pracy *Współwystępowanie zakłóceń w realizacji fonemów z zaburzeniami płynności mowy u dzieci w wieku przedszkolnym*, zaprezentowała wyniki badań przeprowadzonych na terenie Śląska i Zagłębia. Grupa badawcza liczyła 888 dzieci z terenów miejskich i wiejskich. Przygotowany przez dr Ewę Binkuńską z Zakładu Pedagogiki Specjalnej i Logopedii Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy poster *Deformacje dźwięków mowy a cechy anatomiczne i funkcjonalne narzą-*

dów mowy prezentował wyniki badań nad zaburzeniami mowy u dzieci pięcio- i sześciolletnich.

Sesję drugą – *Biologiczne i społeczno-psychologiczne uwarunkowania zaburzeń fonetyczno-fonologicznych* – otworzyła prof. dr hab. Maria Hortis-Dzierzbicka. Jako pierwsza referat wygłosiła dr Ewa Gacka z Pracowni Pedagogiki Specjalnej Wydziału Nauk o Wychowaniu Uniwersytetu Łódzkiego. Autorka wystąpienia *Wczesne uwarunkowania zaburzeń fonetyczno-fonologicznych u dzieci urodzonych przed 37. tygodniem ciąży* poruszyła kwestie związane z uwarunkowaniami zaburzeń fonetyczno-fonologicznych u wcześniaków. Mgr Aleksandra Łada z Kliniki Neonatologii Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Medicum w Krakowie przedstawiła referat *Neurologiczna etiopatologia zaburzeń wczesnego rozwoju systemu fonetyczno-fonologicznego. Paradygmat kliniczny a perspektywa neurologopedyczna*. Prelegentka przedstawiła definicję postępowania diagnostycznego i terapeutycznego w świetle koncepcji neurofizjologicznych, wskazała także na istotę współpracy pomiędzy rehabilitantem, neurologopedą, terapeutą zajęciowym, fizjoterapeutą i psychologiem. Referat *Neurologopedyczne, neuropsychologiczne oraz neuroanatomiczne uwarunkowania zaburzeń funkcji językowych u pacjentów leczonych z powodu pierwotnych nowotworów OUN – doniesienia wstępne*, którego współautorem był dr n. med. Dawid Larysz z Kliniki Neurochirurgii ŚUM Katowice oraz Centrum Leczenia Zaburzeń OUN i Wspierania Rozwoju Dzieci „Kangur” w Sosnowcu, wygłosiła mgr Agnieszka Rożek z Kliniki Neurochirurgii ŚUM Katowice oraz Centrum Leczenia Zaburzeń OUN i Wspierania Rozwoju Dzieci „Kangur” w Sosnowcu. Autorzy podjęli ważną kwestię dotyczącą diagnozowania pacjentów z chorobami nowotworowymi, którzy borykają się z problemami językowymi. Swoje refleksje poparli wynikami badań na dwóch pacjentach, których przypadki prelegentka omówiła podczas wystąpienia. Studium przypadku przedstawiono w kolejnym wystąpieniu – *Wpływ dysfunkcji rozwojowych na komunikację językową (studium przypadku bliźniąt)* – przygotowanym przez dr Ewę Kaptur z Wydziału Filologii Polskiej i Klasycznej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz dr Jolantę Sławek z Zakładu Gramatyki Współczesnego Języka Polskiego i Onomastyki w Instytucie Filologii Polskiej poznańskiej uczelni. Prelegentki omówiły metody i narzędzia, którymi posłużyły się do zdiagnozowania bliźniaków w normie intelektualnej, a mających duże trudności z komunikacją z otoczeniem, przedstawiły formy terapii oraz omówiły ich efekty. Mgr Elżbieta Radkowska z Pracowni Patofizjologii Mowy Instytutu Matki i Dziecka w Warszawie wygłosiła referat przygotowany wspólnie z prof. dr hab. Marią Hortis-Dzierzbicką, zatytułowany *Wyniki badań mowy u dzieci pięcioletnich po operacji rozszczepu podniebienia w pierwszym roku życia*. Prelegentka zaprezentowała analizę umiejętności artykulacyjno-fonacyjnych u dzieci, które przeszły operację rozszczepu podniebienia

w latach 2001–2004. Wyniki porównano z grupą kontrolną dzieci nieobarczonych tą wadą. Referat przygotowany wspólnie przez dr Hannę Owczarzak z Kliniki Foniatrii i Audiologii Szpitala Uniwersyteckiego nr 2 im. dr. Jana Bizieła w Bydgoszczy, mgr inż. Karolinę Olejniczak, magister edukacji techniczno-informatycznej oraz inżyniera informatyki, oraz dr hab. n. med. Annę Sinkiewicz z Kliniki Foniatrii i Audiologii w Szpitalu Uniwersyteckim nr 2 im. dr. Jana Bizieła w Bydgoszczy, a zatytułowany *Realizacja głosek po całkowitym usunięciu krtani*, wygłosiła pierwsza z wymienionych autorek. Omówiła możliwości, jakie mają pacjenci po całkowitym usunięciu krtani, a dotyczące rehabilitacji głosu. Drugą sesję wystąpień zakończył referat wygłoszony przez mgr Kamilę Korus-Kowalską z Instytutu Języka Polskiego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Prelegentka w wystąpieniu *Zaburzenia językowe u dzieci bilingwalnych. Diagnoza logopedyczna* przedstawiła wyniki badań, które przeprowadziła wśród dwujęzycznych dzieci uczących się w szkołach polskich w Londynie. Autorka omówiła zaburzenia interlingwalne oraz porównała polskie i angielskie testy do badania mowy. Po drugiej sesji uczestnicy mieli możliwość omówienia wystąpień podczas wspólnego obiadu.

Trzecią – ostatnią – sesję konferencji otworzył dr hab. prof. UP Mirosław Michalik. Poświęcona ona była terapii, stąd tytuł: *Programowanie i prowadzenie terapii w przypadku zaburzeń fonetyczno-fonologicznych*. Jako pierwsza referat *Specyficzne zaburzenia językowe – SLI a dyslalia złożona – problem diagnozy i terapii* wygłosiła dr Ewa Czaplewska. Wskazała na błędy w diagnozie logopedycznej – często dzieciom z SLI stawia się diagnozę dyslalii złożonej, nie badając ich w kierunku specyficznych zaburzeń językowych. Dr hab. prof. UŚ Danuta Pluta-Wojciechowska w wystąpieniu *Strategiczna metoda terapii zaburzeń realizacji fonemów* w nowy sposób uporządkowała schemat postępowania logopedycznego, wyróżniła metody jako instrumenty terapii i przedstawiła strategię postępowania terapeutycznego, uzależniając ją od możliwości pacjenta. Dr Anita Lorenc z Zakładu Logopedii i Językoznawstwa Stosowanego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie w referacie *Programowanie wczesnych etapów rozwoju językowego u dzieci z uszkodzeniami słuchu* omówiła zjawiska charakteryzujące wymowę osób, u których stwierdzono uszkodzenie słuchu, i przedstawiła sposób kształtowania przez terapeutę mowy u dzieci, u których nie rozwija się ona w sposób spontaniczny. Wystąpienie mgr Moniki Knychalskiej-Zbierańskiej, protetyka słuchu, na temat *Zaburzenia ośrodkowego przetwarzania słuchowego (CAPD) – wyzwanie dla profesjonalistów – współpraca logopedy z audiologiem i protetykiem słuchu* poświęcone było istotnej kwestii dotyczącej nie tylko współpracy logopedy i protetyka słuchu, lecz także pracy z osobami ze stwierdzonym deficytem postrzegania i przetwarzania informacji drogą słuchową. Trzecią sesję zamknęło wystąpienie mgr Barbary Sambor, wykładowcy z Państwowej Wyższej Szkoły Teatral-

nej im. L. Solskiego w Krakowie. Prelegentka podjęła temat szczękoscisku w referacie *Mówienie z tak zwanym „szczękosciskiem”. Fakty i mity*. Zaprezentowała wyniki badań przeprowadzonych na grupie 140 studentów wyższych szkół teatralnych na terenie Polski. Autorka omówiła wpływ szczękoscisku na artykulację i metody terapii.

W dyskusji podsumowującej trzecią sesję poruszono kwestie zarówno diagnozy, jak i terapii, wskazano na wagę trafnej diagnozy, która umożliwia wdrożenie optymalnego programu terapii. Podsumowanie było czasem na refleksję, wymianę poglądów i doświadczeń. Konferencja stanowiła okazję do przybliżenia wielu tematów, których nie wyczerpuje literatura dostępna polskiemu czytelnikowi. Poruszane kwestie dały możliwość podjęcia nowych wyzwań w terapii, pozwoliły na poszerzenie horyzontów uczestników, którzy już w dniu konferencji gratulowali organizatorom przedsięwzięcia. Dr hab. prof. UŚ Danuta Pluta-Wojciechowska zamknęła ogólnopolską konferencję, którą z powodzeniem można nazwać interdyscyplinarną.